

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

05.03.2025 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

[Euronews Bulgaria](#)

✓ доц. д-р Милена Ангелова, АИКБ: Можем да се надяваме да влезем в Еврозоната по заслуги, а не с връзки

България от 28 години е във валутен борд, който предпази страната от финансови кризи, като тази от 1997 г. Той даде стабилност и предсказуемост за бизнеса и обвърза лева първо с германската марка, а по-късно и с еврото, когато то стана официална валута. За този период страната ни извървя своя път, често пъти криволичейки, за да се подготви за присъединяване към Еврозоната. Да припомним само, че България е част от европейския банков съюз, нашите банки бяха подложени на стрес-тестове и те ги издържаха.

*За ползите и страховете от еврото разговаряме с **доц. д-р Милена Ангелова, главен секретар на Асоциацията на индустриалния капитал в България и зам.-председателят на Икономическия и социален съвет.***

Ето какво каза тя:

В момента имаме икономическа и политическа стабилност, а това се отразява и на визията ни спрямо външните партньори. Ние сме си свършили работата. Можем да се надяваме, че ще влезем в Еврозоната по заслуги, а не с връзки.

Това вече се отрази в начина, по който Европа ни вижда. Преди два дни бяха публикувани показателите на Европейската комисия, по които тя оценява всички държави членки. По отношение на икономическата сигурност, показателят на България е 0.2 пункта за февруари, в сравнение с 3.5 пункта за януари. Това ясно показва намаляване на несигурността в икономиката на България.

Тези сигнали са много важни и са още едно доказателство, че влизането ни в Еврозоната няма алтернатива.

Цялото интервю гледайте [ТУК](#).

[NOVA NEWS](#)

✓ Тръмп вдигна митата за Канада и Мексико: Как би се отразила подобна мярка на ЕС и България

Съединените щати въведоха мита от 25% за всички стоки от Канада и Мексико. Мерките вече влязоха в сила, а Канада отговори с реципрочен мито за американския внос, също в размер на 25 на сто. С 10% се вдигат и митата на стоките от Китай. Тези действия на американската администрация отново повдигнаха въпроса дали не следва и вдигане на митата за стоки от Европейския съюз.

Американският президент задейства на практика обещанията от предизборната си кампания. С категорични крачки, налагането на мита започна от съседните на САЩ държави. "Канада и Мексико ще трябва да построят автомобилните си заводи и други неща в Съединените щати - тогава няма да имат мита", обясни Тръмп.

Под прицела му се очаква скоро да попадне и Европейският съюз. Заявка, която той даде още в началото на миналия месец. "Ще видим какво ще се случи. ЕС наистина се възползва от нас. Знаете ли, че имаме дефицит от 300 милиарда долара?", допълни американският президент.

Еврокомисията разкритикува твърдо решението на Съединените щати и обеща ответна реакция, ако има вдигане на митата и за ЕС.

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ ПОЗИЦИЯ

"ЕС ще реагира твърдо и незабавно срещу неоправданите пречки пред свободната и справедлива търговия, включително когато митата се използват за оспорване на законни и недискриминационни политики."

Едва 2,3% от общия износ на България отива директно към Съединените щати.

ИЗНОС НА БЪЛГАРИЯ ЗА САЩ

- ◇ **2.3%** ОТ ОБЩИЯ ИЗНОС
- ◇ СРЕДНА СТОЙНОСТ - **1.5** МЛРД. ДОЛАРА
- ◇ СТОКИ: ЕЛЕКТРОНИКА, МАШИНИ ЧАСТИ, МЕТАЛИ

В същото време обаче седем от най-големите икономики в Евросъюза изнасят най-много продукция зад океана. Като например Франция и Германия. А същите тези държави купуват от нас части за своите стоки.

"Когато някой изнася готова продукция за САЩ, а купува от нас детайли и възли, ако той бъде засегнат от митата и неговият износ бъде ограничен, това рефлектира върху веригата и всички доставки", обясни **доц. Теодор Дечев директор „Индустиални политики“ в Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ).**

Като съберем нашия износ с този на големите държави от Евросъюза, експерти прогнозираат, че близо 13% от нашия експорт може да бъде ударен. "Това са възнаграждения, бонуси, работни места и какво ли още не. Така че нищо добро не можем да очакваме", допълни Дечев.

Целият репортаж по темата гледайте [тук](#).

[АИКБ](#)

✓ От 5 до 7 март 2025 г. в Римини, Италия ще се проведе третото издание на KEY - The Energy Transition Expo

В периода от 5 до 7 март 2025 г. в Римини, Италия ще се проведе третото издание на [KEY - The Energy Transition Expo](#), което е събитие-еталон в Южна Европа, Африка и Средиземноморския басейн за пазара на възобновяема енергия и енергиен преход. Българска браншова камара по електронна промишленост и информатика (ББКЕПИ), колективен член на АИКБ, в партньорство с италианската страна организира българското участие на изложението.

Какво можем да очакваме от изданието на този форум през 2025 г.? На първо място - нарастващ брой чуждестранни брандове, чрез които KEY демонстрира своята амбицията да разшири броя на държавите, участващи на панаирното изложение, което от друга страна показва силно присъствие и потенциал за търсене на иновативни технологии и решения за енергийния преход, с цел укрепване на международното значение на събитието в този важен икономически сектор.

Всички гости и участници ще могат да се насладят на съвсем нова изложбена зона, Key Storage Expo, която изцяло ще е посветена на статичното съхранение на енергия в жилищни и индустриални мащаби, и която към настоящия момент изживява своя силен момент на развитие и разпространение в цяла Европа. Тази зона ще се причисли към другите шест области, които вече са били включвани още в първото издание на форума: слънчева, вятърна, водородна, енергийна ефективност, електронна мобилност и устойчиви градове.

Посетете изложението и с Промокод F9BUL вземете своя безплатен билет за събитието: <https://en.key-expo.com/visit/useful-info/dates-hours-and-ticket>

Важни обществено-икономически и политически теми

[БНТ](#)

✓ Повече часове по математика и природни науки предлага образователният министър

Матура по математика, ако има, няма да е скоро. Разговорът за насърчаване на изучаването на математика по-скоро приключва с темата за матура по математика, а не започва с нея. Трябва да направим много неща преди това – учебните програми, учебния план да увеличим часовете, да имаме повече учители. Основното ни ограничение да разширим изучаването на математика в гимназиален и прогимназиален етап е липсата на учители по математика. Това каза в студиото на "Денят започва" Красимир Вълчев – министър на образованието и науката.

"Прогнозите са, че днешните ученици ще сменят три пъти професии по време на трудовия си живот, не работни места, а професии. Това означава, че те постоянно ще трябва да се адаптират и да учат. Голяма част от тях ще бъдат активни до 2075 година. Можем да предположим, че професиите на бъдещето ще изискват по-широка база от умения и компетентности. Нашата система е прекалено амбициозна откъм специализации. Ако погледнете професионалното и профилираното образование в гимназиален етап, ние имаме доста амбициозни профили. Искаме за 12 години децата да научат това, което обикновено се учи за 14 или 15 години, защото беше свален материал от висшето образование, тоест системата на училищното образование подпомага системата на висшето образование. От друга страна вкарахме допълнителни предмети, не остава време, възпроизвеждаме културата на заучаване, децата препускат и учителите, натрупват дефицити, демотивирани са. Това най-остро се вижда при математиката и физиката за сметка на чужди езици. В гимназиален етап има повече часове по чужди езици сумарно във всички училища отколкото по математика и природни науки взети заедно", отбеляза Вълчев.

Ето защо образователното министерство готви промени.

"Едно от предложенията, които ще направим в Закона за предучилищното и училищното образование е да направим по-хибридни профили. По-широката основа е по-добрата парадигма за бъдещето. Една от най-важните цели е да освободим пространство – време на учителите и учениците. Можем да жертваме част от амбицията на профилираното образование, защото ако погледнете учебните планове на профилите, те са прекалено натоварени и трудни. Можем да изчистим учебните програми от фактология, защото имаме базови знания, които формират умения, но имаме и чиста фактология, която не е необходима в днешния свят. Тоест да имаме повече часове за затвърждаване на умения, дълбоко учене, упражнения, особено по математика и физика виждаме драматичен проблем. Повсеместно лоши са резултатите ни по математика и природни науки, затова са и такива резултатите по ПИЗА", каза Красимир Вълчев.

Ще има и предложения за задължителен час по религия и добродетели.

"Един час по добродетели и религия, нещо което ние възнамеряваме да предложим, още повече ще усилим това възпитание. Това е начин и да обединим усилията си с вероизповеданията, с Българската православна църква най-вече – да направим децата добри хора. И в момента имаме СИП религия. Учителите казват, че при тях децата стават по-ученолюбиви, освен че намалява агресията. Ще бъде в задължителния учебен план с възможност за избор на програми. Ако детето или родителя не желае да избере с елементи на конфесионално образование ще има възможност да избере без такива елементи – тоест етика, философия, история на религиите. Но пак ще бъде час по възпитание в добро."

По темата за въвеждането на оценка "дисциплина" Вълчев коментира

"Италия върна оценка дисциплина. И в училище, и в обществото ни доминира усещането за липса на ред. Дисциплината е базова предпоставка за добро обучение. Учителите в момента се чувстват безпомощни, заради неработещата санкционираща система. Аз лично подкрепям оценка дисциплина, това е една от темите, които обсъждаме, но заедно със системата от санкции. Все още съм въздържан да говоря конкретно, тъй като нямаме решение. Май или юни ще предложим тези промени на Народното събрание, ще бъдем готови още май. Това ще бъде темата, която ще поставим на обсъждаме този и следващия месец."

"Проблемът е, че понякога възпитаваме децата заради оценката, затова да имат, а не да бъдат. Цялата образователна система трябва да възпитава децата затова да бъдат, да бъдат знаещи можещи, добри хора.

Дисциплината е една от основните предпоставки за добри резултати. Нашата образователна система е доста срамежлива във възпитателната си функция. Българските учители възпитават в национално самосъзнание, в патриотизъм, но самите учебни програми, които им задават какво да правят – нямат достатъчен акцент върху възпитателната функция. Най-важното възпитание е това в добродетели".

МОН ще предприеме мерки и по отношение на изтичането на медицински кадри. Според данните на министъра всеки четвърти завършил медицина е избрал да упражнява професията извън България.

"Добрата новина е, че има намалява склонността за излизане извън страната, но лошата е, че 25% от завършващите медицина лекари напускат България. Ще предложим за професионално направление „Медицина“ обвързването на част от приема с договори с лечебни заведения, което ще ги мотивира да останат. На първо място сме в Европа по обучение на лекари на 1 милион души, на първо място сме по чуждестранни студенти в професионално направление „Медицина“. Проблемът е при медицинските сестри. Това, което можем да направим е да освободим от такси. Но основната мярка е да се повишават възнагражденията, което не зависи от нас", обобща Вълчев.

√ Поскъпват строителните материали: 40% скок в цените

Ръст на цените при строителните материали отчитат търговците, строителите и клиентите. Само за последните 6 месеца в сектора се наблюдава повишение с близо 40%.

На този фон все по-трудно се намира и работна ръка при строително-ремонтните дейности, а наличните майстори в страната вече търсят заплащане като това в Западна Европа.

Красимир прави ремонт на апартамента си в Благоевград. Заради по-скъпите материали и работна ръка сметката му ще излезе два пъти повече от предвиденото.

"Драстично увеличение има на строителните материали, на цимент, на замазка. Виждам цените - те се покачват нагоре доста, от 18 лева квадратен метър плочки са на 24, 25, даже има и на 30. Преди години същите размери си бяха на 18 лева", заяви Красимир Кацарски.

Въпреки повишението на цените при строителните материали, спрямо страните от Западна Европа цените у нас са по-ниски отчитат търговци от бранша.

"Ръст на цените има, не са осезаемо големи, но има покачване, що се отнася до стоката на българския пазар работим основно. В момента в строителството има ръст, особено на жилищата, много жилища се продават. В България няма производство, докато не се научим да работим все ще ни бъде скъпо", допълни Васил Байрактарски, търговец на строителни материали в Благоевград.

Сериозен е проблемът и с качествената работна ръка в строителството, отчитат от сектора. Голяма част от опитните майстори работят в чужбина, а тези които се връщат искат заплащане като това, което са получавали в страни като Германия, Франция и Австрия.

"Работна ръка няма в България не само при строителството, но и за много други сектори. Внос няма как да се извърши, защото повечето работни, които могат да бъдат внесени, не говорят български и няма как да се разберем с тях. За първи път има обратна тенденция за прибиране на хора в България дори на строителни майстори, защото цените на строителните услуги са направо европейски", каза още Спас Митев, строител.

Внос на по-евтини строителни материали през последни няколко години се наблюдава от Турция. От южната ни съседка идват и все повече строители, които работят за по-ниско заплащане от сънародниците ни, отчитат още от строителния бранш в Югозапада.

БНР

√ "Стандарт енд Пуърс": Глобалните нови държавни заеми се очаква да достигнат рекордните \$12,3 трлн.

Глобалните правителствени заеми се очаква да достигнат рекордните 12,3 трилиона долара тази година с оглед на увеличаването на разходите за отбрана и на други разходи от големите икономики, както и поради по-високите лихвени нива, които ще повишат нивата на дълга, сочи оценка на кредитната агенция "Стандарт енд Пуърс" (S&P Global Ratings), предаде "Файненшъл таймс".

Увеличението от 3% процента при емитирането на нови държавни облигации в 138 страни по света би довело до повишаване на общия обем на глобалния дълг, който вече беше увеличен в следствие на световната финансова криза, коронавирусната пандемия и сега от необходимостта от по-големи европейски разходи за отбрана, до рекордните 76,9 трлн. долара.

"Фокусът на големите икономики върху фискалната политика за справяне с криза след криза продължава, като резултатът е, че имаме много по-задължняла суверенна картина", посочи Роберто Сифон-Аревало от "Стандарт енд Пуърс".

Той добави, че това ще бъде усложнено от повишаване на разходите за обслужване на дълга, тъй като доходността на облигациите се увеличи значително след края на програмите за изкупуване на облигации на централните банки.

Вземането на заеми за финансиране на по-големи разходи "беше добро и устойчиво преди пандемията с оглед на по-ниските разходи (лихви) по заемите, но сега това представлява много по-голям проблем", посочи Сифон-Аревало.

Влошаването на публичните финанси е нарастващо безпокойство сред големите инвеститори, като облигационният гигант Pimco предупреди през декември 2024 г., че планира да намали експозицията си по отношение на дългосрочния дълг на САЩ отчасти поради "въпроси за устойчивостта на дълга". Инвеститорът милиардер Рей Далио пък предупреди, че Обединеното кралство рискува да навлезе в "спирала на смъртта по отношение на дълга", тъй като ще трябва да се правят все повече и повече заеми.

В САЩ, най-големият кредитополучател в света, "големите фискални дефицити, високите лихвени разходи и значителните изисквания за рефинансиране на дълга" ще доведат до 4,9 трилиона долара в дългосрочен план, посочи "Стандарт енд Пуърс", чийто прогнози изключват краткосрочните съкровищни бонове и други форми на публични заеми, като дългове на местното управление.

Кредитната агенция също така очаква, че фискалният дефицит на американското правителство ще остане над 6% от БВП до 2026 г., но твърди, че статутът на долара като де факто "световна резервна валута" ще продължи да позволява на САЩ "значителна гъвкавост" в публичните финанси.

Китай, вторият по големина заемополучател в света, се очаква да увеличи дългосрочните си емисии с еквивалента на повече от \$370 млрд. до \$2,1 трлн., тъй като харчи големи средства, за да се опита да съживи вътрешната си икономика.

Извън страните от G-7 и Китай се очаква заемите в останалия свят да останат като цяло непроменени.

Според S&P глобалният дълг ще достигне 70,2% от световния БВП. Това ниво нараства стабилно от 2022 г. насам, но е под достигнатите 73,8% процента през 2020 г., когато правителствата отговориха на коронавирусната пандемия с огромни разходни програми.

Кредитната агенция също така подчертава значителното влошаване на кредитното качество след световната финансова криза за редица големи икономики. Делът на дълга, идващ от кредитополучатели с най-висок рейтинг "AAA", се сви, тъй като страни като САЩ и Обединеното кралство изпаднаха от горната група с топ рейтинг.

Неотдавнашното нарастване на предлагането на държавен дълг се съчетава с притесненията на инвеститорите относно икономическите перспективи, което доведе до "по-висока доходност и подновени опасения на инвеститорите относно слабите фискални позиции в много напреднали икономики", посочи S&P.

✓ Понижение на безработицата в България до 3,9%, стабилизация в ЕС на ниво от 5,8% през януари

Нивото на безработица в еврозоната стабилизира през януари 2025 г. за трети пореден месец в рекордно дъно от 6,2%, докато очакванията бяха за безработица на ниво от 6,3%. Това е най-ниската безработица в еврозоната от 1998 г. насам - точно преди да стартира еврото през януари 1999 г., показва данните на европейската официална статистика Евростат.

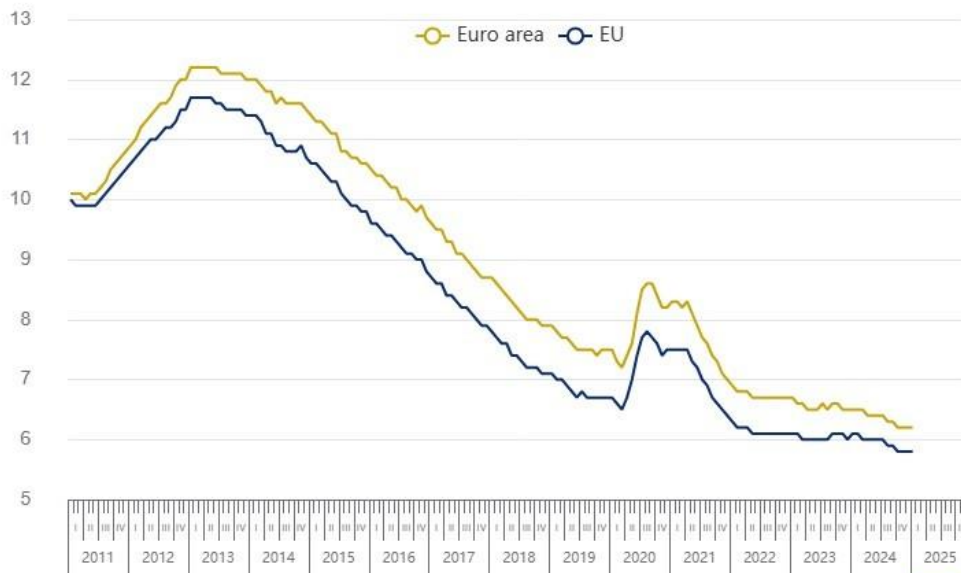
Данните показват, че пазарът на труда в еврозоната остава затегнат въпреки забавянето на растежа и дори икономическото свиване сред най-големите членки на единния блок.

В рамките на ЕС безработицата през януари стабилизира за четвърти пореден месец на ниво от 5,8%.

Най-високото ниво на безработица през януари 2025 г. е отчетено в Испания (10,4%), следвана от Швеция (8,9%), Гърция (8,7%) и Финландия (също 8,7%), докато най-ниска е безработицата в Чехия и Полша (по 2,6% в всяка една от тях), следвани от Малта (3,0%). Словения (3,3%) и Германия (3,5%).

За България данните на Евростат пък показват, че безработицата през януари се понижи до 3,9% от 4,0% през последния месец на 2024 г., след като година по-рано тя беше на ниво от 4,6% (през януари 2025 г.).

Ниво на безработица в ЕС и еврозоната

eurostat

Според европейската статистика общо 12,824 млн. европейци, от които 10,819 милиона от еврозоната, са били без работа през януари 2025 г., като спрямо декември 2024 г. е отчетено понижение на безработните в ЕС с 8 хиляди, а само в рамките на еврозоната - с 42 хиляди. Спрямо година по-рано (януари 2025 г.) общият брой на безработните европейци се е понижил с 510 хиляди, докато само в рамките на еврозоната е намалял с цели 547 хиляди.

Според данните на Евростат, през януари 2025 г. в България безработни са били 119 хиляди души спрямо 120 хиляди месец по-рано, като в същото време те се понижиха с 22 хиляди спрямо януари 2024 г., когато безработни бяха 141 хиляди българи.

Младежката безработица (на лицата под 25-годишна възраст) в ЕС стабилизира през януари 2025 г. на декемврийското ниво от 14,6%, а в еврозоната се понижи до 14,1% от 14,2% месец по-рано.

В рамките на България нивото на младежка безработица пък се повиши през януари до 10,1% от 9,6% в края на 2024 г., показват още данните на Евростат.

Мениджър

✓ ЕИБ ще премахне лимитите за финансиране на отбраната

Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) заяви, че ще премахне съществуващите ограничения за финансиране на отбранителни проекти и ще разшири обхвата на това, което е допустимо, въпреки че забраната за финансиране на оръжия и боеприпаси ще остане, предаде Ройтерс.

В писмо до лидерите на Европейския съюз преди срещата на върха на отбраната в четвъртък ръководителят на ЕИБ Надя Калвино каза, че мерките на ЕИБ ще бъдат част от по-широк натиск на ЕС за увеличаване на финансирането на отбраната, тъй като 27-членният блок се стреми да възпре всяка бъдеща руска атака.

Възнамеряваме да предложим на предстоящото заседание през март на Борда на директорите на ЕИБ допълнително коригиране на критериите за допустимост на групата, за да гарантираме, че изключените дейности са по-точно дефинирани и възможно най-ограничени“, каза Калвино в писмото, видяно от Ройтерс. „Освен това възнамеряваме да предложим преразглеждане на нашата оперативна рамка... с амбициозно финансово и капиталово разпределение, което да се определя ежегодно“, се казва в писмото.

„Това ще позволи на групата на ЕИБ да увеличи обема на наличното финансиране, за да отговори на нуждите, като същевременно запази финансовото си състояние и ефективно финансиране на други стратегически приоритети на Евросъюза.“

ЕИБ, с общ баланс от 600 милиарда евро (633 милиарда долара), по-рано планираше да удвои финансирането си за отбранителни проекти до 2 милиарда евро през 2025 г., с горна граница от 8 милиарда евро до 2027 г.

С новия подход ЕИБ ще може да отпуска заеми за широкомащабни стратегически проекти като защита на сухопътните граници, военна мобилност, критични инфраструктури, разминиране и обеззаразяване, космос, киберсигурност, технологии против заглушаване, военно оборудване и съоръжения, дронове, защита на инфраструктурата от биологични опасности и морското дъно, критични суровини и изследвания.

Промяната означава, че отбраната и сигурността ще станат част от основните цели на обществената политика на банката, наред с кохезията и устойчивостта, според служители на ЕС.

„Така че ЕИБ може да финансира хеликоптери, казарми, радары и други неща, които са без правдоподобна гражданска употреба, но банката все пак няма да отпуска заеми за оръжия и боеприпаси“, каза служител на ЕС.

Длъжностни лица казаха, че новият подход на ЕИБ също така е сигнал за инвеститорите и другите банки, че сигурността и отбраната са обществени блага, които си струва да се подкрепят, а не в същата категория като изключени дейности като хазарт, тютюн или порнография – „сигнален ефект“, към който много правителства в ЕС се интересуват.

✓ **Петролът на ОПЕК падна под прага от 75 долара за барел**

Средната цена за барел петрол на Организацията на страните износителки на петрол (ОПЕК) се понижи до 74,98 долара в понеделник, информира днес на сайта си петролният картел

В петък барел от кошницата на ОПЕК се търгуваше за 75,16 долара. Цената на петрола на ОПЕК се определя на база на т.нар. "петролна кошница", в която влизат 13 сорта петрол за износ от държавите членки на организацията – Саудитска Арабия, Ирак, Нигерия, Либия, Ангола, Иран, Кувейт, Венецуела, ОАЕ Алжир, Габон, Конго и Екваториална Гвинея.

На 3 юли 2008 г. е отчетена най-високата цена на "кошницата на ОПЕК" – 140,73 долара за барел. Определянето на цената на барел петрол става чрез извеждане на средна аритметична величина от котировките към момента на закриване на търговията с всички сортове от "кошницата на ОПЕК" предходния работен ден.

Business.dir.bg

✓ **Бюджетът е с дефицит от около 1,5 млрд. лв. за първите два месеца**

По предварителни данни и оценки на разходите и трансферите по държавния бюджет надвишават приходите, помощите и даренията за първите два месеца на 2025 г., като се очаква салдото по държавния бюджет да е дефицит в размер на около 1,5 млрд. лв. (0,7 % от прогнозния БВП), съобщи Министерството на финансите (МФ).

Към края на февруари (по предварителни оценки) разходите и трансферите по държавния бюджет са по-високи от размера на приходите и помощите за този период. Това наложи Министерският съвет със свое решение да одобри финансиране на трансфери от държавния бюджет към бюджета на държавното обществено осигуряване и към бюджетите на общините за сметка на наличности от предходната година. В съобщението си МФ отбелязва, че "по този начин бе обезпечено необходимото финансиране за нормалното функциониране на всички бюджетни системи, в т.ч. изплащане в нормативно регламентираните размери на дължимите социални плащания, разходите за персонал и други".

МФ представя основните параметри по консолидираната фискална програма (КФП) към края на февруари по предварителни данни и оценки.

Бюджетното салдо по консолидираната фискална програма (КФП) към края на месец февруари 2025 г. се очаква да бъде отрицателно в размер на 1,0 млрд. лв. (0,5 % от прогнозния БВП). За сравнение на съпоставима база (при елиминиране на трансакцията за възстановени разходи от сметка за чужди средства на МРРБ) бюджетното салдо по КФП към края на февруари 2024 г. е дефицит в размер на 0,2 млрд. лв. (0,1 на сто от БВП). На месечна база се очаква дефицитът за февруари 2025 г. да възлезе на около 1,6 млрд. лв.

КФП (консолидираният бюджет) съдържа публичните разходи, като освен републиканския бюджет, в нея влизат още бюджетите на съдебната власт, общините, на ДОО, НЗОК, ВУЗ, БАН, БНР, БНТ, както и приходите и разходите по извънбюджетните сметки и фондове към министерства и ведомства, както и европейските средства.

На база на предварителни данни и оценки се очаква приходите, помощите и даренията по КФП към февруари 2025 г. да бъдат в размер на 11,0 млрд. лв. и нарастват с 1,1 млрд. лв. (10,6 на сто) спрямо отчетените за първите два месеца на 2024 година. За този ръст принос имат най-вече данъчните приходи, които нарастват спрямо февруари 2024 г. с 13,0 % (1,0 млрд.

лв. в номинално изражение) докато неданъчните приходи и постъпленията в частта на помощите и даренията са близки до отчетените за същия период на 2024 г.

Разходите по консолидираната фискална програма (включително вноската в бюджета на ЕС) към февруари 2025 г. са в размер на 12,0 млрд. лева. За сравнение, разходите по КФП за първите два месеца на 2024 г. бяха в размер на 9,0 млрд. лв., като следва да бъде взето предвид, че през месец февруари 2024 г. има отчетена трансакция по възстановяване на разходи от сметка за чужди средства на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) обратно към бюджета на министерството* в размер на 1,2 млрд. лв. Съгласно бюджетната методология на касова основа възстановените разходи от сметката за чужди средства са отчетени в намаление на разходите по бюджета на МРРБ в частта на капиталовите разходи, където през декември 2023 г. е отчетен касов разход в същия размер. Поради тази причина в касовия отчет към края на февруари 2024 г. капиталовите разходи по КФП са отрицателни в размер на 0,8 млрд. лв. При елиминирането на тази трансакция, с оглед съпоставимост на данните с 2024 г., разходите към края на февруари 2025 г. нарастват с 1,9 млрд. лв. (18,2 %). Нарастване на разходите се очертава при социалните плащания, вкл. разходите за пенсии, както и при разходите за персонал, субсидии и други.

Частта от вноската в бюджета на ЕС, изплатена към 28.02.2025 г. от централния бюджет, възлиза на 0,3 млрд. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

✓ **Срив на европейските пазари, паднаха акциите на автомобилните компании**

Европейските пазари се движат със значителни понижения на индексите в ранната търговия.

Още по темата

Инвеститори се подготвят за ефектите от влезлите в сила мита в САЩ върху вноса от Мексико, Канада и Китай, както и за евентуални ответни действия срещу Вашингтон, предаде Си Ен Би Си.

Във Франкфурт водещият борсов индекс DAX се срива с 388 пункта или 1,68 сто до 22 759,02 пункта към 11:11 ч. българско време.

Парижският CAC 40 е надолу с 100,06 пункта или 1,22 на сто до 8099,65 пункта.

Лондонският показател FTSE 100 спадна с 61,24 пункта или 0,69 на сто до 8810,07 пункта, предава БТА.

Общоевропейският борсов индекс Stoxx 600 загуби 5,95 пункта или 1,06 сто до 557,18 пункта. Акциите на автомобилните компании - един от секторите, които се очаква да бъдат най-засегнати от новите мита, изтриха средно около 3 на сто от стойността си.

3e-news.net

✓ **Челопеч, Козлодуй и София са с най-високи средни заплати у нас през 2023 година, сочи анализи**

Най-високите средни брутни заплати в България през 2023 година се отчитат в Челопеч, Козлодуй и София, сочи анализ на Институт за пазарна икономика (ИПИ), изготвен на база данните на Националния статистически институт.

На челните позиции по средни брутни месечни заплати за поредна година се нареждат предимно малки общини, в които дейност развиват големи компании, формиращи значителна част от трудовите доходи в района. Това включва общини от Средногорието със силно развита добивна и свързана с нея преработваща промишленост като Челопеч (първо място с 3751 лв.), Пирдоп (пето място с 2799 лв.) и Панагюрище (осмо място 2436 лв.), както и силните в енергетиката общини като Козлодуй (второ място с 3421 лв.), Раднево (четвърто място с 2803 лв.) и Гълъбово (шесто място с 2530 лв.). Традиционно индустриални общини като Девня (седмо място с 2504 лв.) и Божурище (девето място с 2227 лв.) също намират място в топ 10.

Изключение е София, която през 2023 г. се нарежда на трето място със средна брутна месечна заплата от 2855 лв. Столицата концентрира 34 процента от всички наети в страната и изпреварва чувствително другите големи икономически центрове по ниво на възнагражденията.

Според анализа, интересно разместване спрямо миналата година е понижението на община Кнежа, специализирана в зърнопроизводството и преработката на растителни мазнини, от трето на десето място, или от 2813 лв. през 2022 г. на 2176 лв. през 2023 г. Това е пореден пример за ефектите от еднократния характер на бума в сектор земеделие за 2022 година, посочват от ИПИ.

През 2023 година възнагражденията растат в 258 общини и намаляват едва в 6, като тези бройки са приблизително същите за предходните няколко години. В цели 247 общини ръстът на заплатите за годината надвишава 9,5 на сто, колкото е средногодишната инфлация за 2023 г. Тук обаче има и известен елемент на наваксване с всеобщия ценови ръст - през 2022 г. само в 55 общини възнагражденията с по-висок темп от средногодишната инфлация, пише в анализа.

Догонването личи и по друго наблюдение – в 194 общини годишният темп на увеличение на заплатите през 2023 г. е по-висок от постигнатия през предходната година.

Икономиките на общините в северна България дават назад през 2023 г.

През 2023 г. се наблюдава забавяне на икономическия растеж на голяма част от територията на страната. Това показват обновените данни за добавената стойност, приходите от продажби и инвестициите на нефинансовите предприятия. Ако през 2022 г. в огромно мнозинство от общините редица индикатори за стопанската активност на предприятията отчитат ръст, то през 2023 г. в далеч повече общини се наблюдава свиване.

Особено голям е контрастът в динамиката на добавената стойност, която през 2022 г. расте в 234 общини, за които са публикувани данни, и намалява в 18, докато през 2023 г. само в 144 общини се наблюдава ръст, а в 105 има спад, пише в анализа.

Според ИПИ, при голяма част от общините свиването може да се обясни с факта, че са разположени в северната част на страната, където ролята на земеделието е по-голяма, и съответно след резкия ценови шок през 2022 г. на международните пазари сега се отчита ефектът на охлаждането през 2023 г.

Сходна тенденция разкриват и индикаторите за произведена продукция, приходи от продажби и приходи от износ – повсеместен ръст през 2022 г., последван от спад в много общини през 2023 г., особено в северна България, се посочва в анализа.

✓ LNG терминалът край Александруполис остава извън строя още поне месец

В деня, в който трябваше да бъде пуснат отново в експлоатация терминалът за втечен природен газ в Александруполис, Гърция, операторът Gastrade удължи прекъсването с още един месец. Компанията така и не разкри подробности за неизправността на съоръжението, което продължава вече повече от месец.

Точно в момента, в който капацитетът на газовите хранилища в Европейския съюз спадна под 40%, операторът на терминала за втечен природен газ в Александруполис значително отложи крайния срок за възобновяване на дейността. Съоръжението, разположено в североизточната част на Гърция, има голям потенциал за стимулиране на пазара в други страни от Югоизточна Европа и за осигуряване на достатъчно доставки.

Припомняме, че LNG терминала спря работа още на 23 януари тази година. След това Gastrade обяви, че ще бъде достъпна ограничена услуга за регазификация, но в продължение на няколко дни на практика нямаше никакви газови потоци. На 28 януари компанията обяви, че съоръжението за втечен природен газ е изключено от експлоатация.

Gastrade трябваше да възстанови работата на най-новия терминал за втечен природен газ в Европа до края на февруари. Вместо това в този ден тя удължи прекъсването за цял месец, което подхрани опасенията за сериозността на неизправността и спекулациите за причината. Информацията сега дойде от Асоциацията на операторите Gas Infrastructure Europe и Европейската мрежа на операторите на газопреносни системи (ENTSOG).

Използването на капацитета на терминала за втечен природен газ в Александруполис остава сравнително ниско

Пуснато в търговска експлоатация в началото на октомври, съоръжението ще може да регазифицира до 5,5 милиарда кубически метра втечен природен газ годишно. Капацитетът на плаващото съоръжение за съхранение и регазификация (FSRU), корабът за втечен природен газ, е 153 500 куб. м.

Важно е да се отбележи, че терминалът за втечен природен газ в Александруполис има само няколко договора. Това означава, че спорната авария не застрашава пряко в голяма степен доставките на газ на Балканите.

Припомняме, че българската държава притежава 20% от LNG съоръжението край Александруполис и „Булгаргаз“ има подписани договори за доставка на синьо гориво. Към момента държавната „Булгаргаз“ е намерила алтернативни доставки през Турция за вноса на гориво. Там България също има дългосрочно споразумение за достъп до LNG терминалите на Анкара.

По информация на ZeNews проблемът е технически, макар да се появиха спекулации за липса на достатъчно натоварване на терминала. Източници, запознати с терминала, заявиха, че е доста вероятно съоръжението да остане затворено и до края на месец април.

Акционерът-основател Елмина Копелузу, собственикът и оператор на флота от кораби за втечен природен газ GasLog, DEPA Commercial, Булгартрансгаз и гръцкият Национален оператор на газопреносната система (DESFA) контролират по 20% от съвместното предприятие в Александруполис.

В момента текат дискусии за намаляване на задължителното ниво на съхранение на 90% газ на 1 ноември всяка година до 80%. Мярквата очевидно няма да помогне за сигурността на доставките през следващата зима, но ще има по-малко търсене и натиск за повишаване на цените.

Газопроводът „Балкански поток“ понастоящем е единственият пряк път за руски газ към европейски държави

Точно преди аварията на терминала за втечен природен газ в Александруполис, авария в азербайджанското газово находище Шах Дениз прекъсна доставките за Европа по Южния газов коридор, към Трансадриатическия газопровод - TAP. В началото на годината Украйна отказа да поднови договора си с Русия, като по този начин спря притока на газ към Централна Европа. Тръбопроводите „Турски поток“ и „Балкански поток“ останаха единственият пряк и действащ маршрут за руския газ, коментира Balkangreenenergynews.

Сърбия, Унгария, Босна и Херцеговина и Северна Македония разчитат на терминала за втечен природен газ в Александруполис, на новите междусистемни връзки между Гърция и България (IGB) и България и Сърбия, както и на доставките на газ от Азербайджан. Освен това има планове за газопроводи, които да свързват Северна Македония с Гърция и Сърбия.

В същото време Сърбия и Румъния възнамеряват да изградят газова връзка с годишен капацитет от 1,6 милиарда кубически метра. Министърът на енергетиката Себастиан Бурдюя заяви миналата година, че Румъния се е превърнала в най-големия производител на природен газ в Европейския съюз. Освен това нейното офшорно находище Neptun Деер трябва да влезе в експлоатация през 2027 г.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ ЕК ще пита банките за правилата на Базел: да се приложат, да се отложат или променят

Планирана анкета на Европейския съюз относно регулаторните промени за търговските дейности на банките ще очертае различни варианти, включително предлагане на облекчения за период от три години, става ясно от документ, видян от Bloomberg News.

Европейската комисия възнамерява да поиска от банките, националните органи и надзорните органи да представят обратна връзка, за да стигне до решение относно правилата до края на юни, според документа, който потвърждава предишен доклад на Bloomberg News за предстоящото допитване.

Другите два варианта в документа са прилагането на стандартите, както е планирано, или отлагането им с една година. Говорител на комисията отказа да коментира документа и само заяви, че тя „обмисля потенциални действия по отношение на прилагането на изискванията за пазарен риск“.

Планът на Европа за прилагане на регулациите, известни като фундаментален преглед на търговския портфейл, или FRTB, беше осуетен, след като САЩ не успяха да се споразумеят за собствената си версия на по-широк набор от капиталови правила, който на езика на индустрията е известен като „Basel Endgame“. Плановете за въвеждане на пакета в САЩ бяха поставени под допълнително съмнение от избирането на президента Доналд Тръмп, който сигнализира за широка програма за дерегулация.

Става въпрос за изчисленията, които банките използват, за да оценят потенциалните загуби, които от своя страна определят капиталовите им изисквания. Ако получат одобрение от регулаторните органи, кредиторите могат да използват свои собствени модели, което обикновено им позволява да освободят известен допълнителен капитал. Те могат да използват и по-опростени стандартизирани модели; макар че те обикновено са по-евтини, те могат да доведат до по-високи капиталови изисквания.

Комисията вече отложи прилагането на FRTB за 2026 г., за да избегне поставянето на кредитори като Deutsche Bank AG и BNP Paribas SA в неизгодно положение спрямо техните американски конкуренти.

„Трябва да гарантираме, че в международните сравнения няма да сме тези, които винаги отиват по-далеч“, заяви германският министър на финансите Йорг Кукис на конференция в понеделник. „Трябва точно да калибрираме начина, по който реагираме на международните импулси, които наблюдаваме в момента, особено що се отнася до закъсненията, отлагането на по-нататъшните стъпки от прилагането на Базел.“

В документа, видян от Bloomberg News, Комисията на ЕС посочва, че ще попита заинтересованите страни кой вариант предпочитат между прилагането на промените, както е планирано, отлагане или коригиране на правилата. Тя също така ще проучи мненията относно ефекта, който предпочитаните от тях варианти могат да имат.

„Заинтересованите страни може да поискат да предложат допълнителни или алтернативни варианти“, се казва в документа на ЕС.

Според документа потенциалните промени могат да обхванат:

1. **Тема:** Тестове за разликата между изчисленията на рентабилността от страна на търговците и служителите, отговарящи за риска
 - **Проблем:** Банките се борят да преминат тестовете, което води до нестабилност на капиталовите изисквания
 - **Предложение:** До 2029 г. тестовете се използват само като инструмент за наблюдение
2. **Тема:** Рискове, за които банките не разполагат с достатъчно данни
 - **Проблем:** Търговците все още не предоставят достатъчно данни, поради което банките са изправени пред по-високи капиталови изисквания от очакваното
 - **Предложение:** Прилагане на изискванията постепенно в продължение на три години
3. **Тема:** Данни за нови ценни книжа
 - **Проблем:** Рискът не може да бъде капитализиран през първата година след емитирането, независимо от ликвидността и простотата
 - **Предложение:** Процентните данни за цените до една година след датата на емитиране
4. **Тема:** Модели за неизпълнение на държавни облигации
 - **Проблем:** Резултатите от вътрешните модели са по-консервативни от стандартизираните
 - **Предложение:** Изравняване на двете
5. **Тема:** Притежавани средства (вътрешен подход)
 - **Проблем:** Банките нямат видимост върху всички компоненти на експозициите на фондовете, камо ли на седмична база, както се изисква
 - **Предложение:** Преминаване към тримесечни, базиране на изискванията върху 90% от средствата, като останалите се третират по стандартизирания вариант за неизпълнение, или използване на различен консервативен метод
6. **Тема:** Притежавани средства (стандартизиран подход)
 - **Проблем:** Банките в крайна сметка използват много консервативни рискови тегла, тъй като нямат перфектна видимост
 - **Предложение:** Преминаване към тримесечно отчитане, базиране на изискванията върху 90% от средствата, като останалите експозиции се третират по опцията по подразбиране
7. **Тема:** Хеджиране
 - **Проблем:** Признаването на хеджирането е предмет на падежни съответствия и някои широко използвани техники не се приемат
 - **Предложение:** Позволява на банките да определят един и същ падеж на паричната позиция и на договора за дериват, който тя хеджира
8. **Тема:** Рискове, които не са обхванати от стандартизирания подход
 - **Проблем:** По-малко рисковите инструменти могат да бъдат определени като по-високи капиталови изисквания
 - **Предложение:** Избягване на санкционирането на инструменти с остатъчни рискове, които банките може да са в състояние до голяма степен да хеджират
9. **Тема:** Търговия с въглеродни емисии
 - **Проблем:** Рекалибрирането би помогнало на дружествата да хеджират
 - **Предложение:** Позволява на банките да участват в повече нетиране между спот и по-дългосрочни падежи
10. **Тема:** Липса на диверсификация на риска между класовете активи
 - **Проблем:** Не насърчава макрохеджирането, като например акции и кредитни спредове, които се движат в различни посоки по време на стрес
 - **Предложение:** Позволява на банките постепенно да въвеждат капиталовите си изисквания

✓ Еврото поскъпва, а банките се отказват от прогнозите за паритет с долара

Еврот поскъпна до най-високата си стойност за тази година спрямо долара, тъй като паричните потоци, насочени към европейската отбранителна индустрия, карат анализаторите да намалят прогнозите за паритет между двете валути.

Goldman Sachs Group Inc., MUFG и TD се отказаха от прогнозите, че за едно евро ще се купува един долар през тази година. Европейската валута е поскъпнала с около 4% от двугодишното си дъно само преди един месец, а Deutsche Bank AG твърди, че вероятността за спад под паритета е намалала.

Европейските лидери ускориха стъпките за отблокиране на стотици милиарди евро от военни разходи, а допълнителните парични средства се считат за стимул за икономиката - в резултат на което лихвените проценти са по-високи, а валутата - по-скъпа. Във вторник председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен обяви близо 800 млрд. евро потенциално финансиране.

„Сегашната вълна от разходи в Европа, макар и негативна от гледна точка на устойчивостта на дълга, ще доведе до повече сплотеност и солидарност, ще запази европейските спредове и ще укрепи еврото“, каза Алес Кутни, ръководител на отдела за международни лихвени проценти във Vanguard Asset Management Ltd.

Еврот е на най-високите си стойности от декември насам

Според него темата за паритета ще бъде актуална само в случай на „пълномащабна търговска война“.

Надеждите за по-големи разходи за отбрана в Европа компенсират задържащия се риск от американски мита, които според стратегите биха могли да предизвикат спад на еврото до паритет. Във вторник еврото се търгуваше на ниво от 1,0556 щатски долара, което е най-високото му ниво от декември насам, въпреки решението на президента на САЩ Доналд Тръмп да въведе налози за Китай, Мексико и Канада.

През последните седмици се наблюдава историческа промяна в европейската фискална политика, тъй като Тръмп даде ясно да се разбере, че Европа не може да разчита на САЩ за отбраната, преговаря директно с Русия за прекратяване на войната в Украйна и публично изпадна в противоречие с Володимир Зеленски.

Според Deutsche Bank фактът, че Германия подготвя по-големи разходи за отбрана, ще бъде особен щит срещу паритета за еврото.

За Goldman митата все още са „стълб“ на валутните им прогнози. В същото време „те може да се окажат малко по-малко въздействащи от това, което първоначално очаквахме“, пишат в бележка стратегите, ръководени от Камакшия Триведи.

Сега Goldman вижда еврото да се търгува за 1,01 долара след шест месеца, което е по-слабо от сегашните нива, но по-силно от предишната им прогноза за 0,97 долара.

По-малко мечи настроени

На пазара на опции обръщането на риска при двойката евро-долар за следващите шест до 12 месеца показва, че трейдърите са станали най-малко мечи настроени към общата валута от ноември насам. Смекчаването на нагласите идва от факта, че

инвеститорите намаляват залозите за по-слабо евро от началото на годината, показват последните данни на CFTC, след като през декември тези залози достигнаха най-високото си равнище от повече от три години.

Какво казват нашите стратегии...

„Тъй като Европа вероятно ще увеличи разходите си за отбрана в немислими през последните години мащаби, перспективата за по-стабилна доходност и стимулирането на икономиката от ускореното разхлабване на фискалната политика ще поддържат еврото на високи нива през следващите седмици.“ Пише Вен Рам, стратег по кръстосани активи, Дубай.

В MUFG митата върху европейски стоки изглеждат по-вероятни през второто тримесечие, отколкото през първото. Сега банката вижда еврото да се търгува на нива около 1,02 долара до края на месеца, като преди това призоваваше за поевтиняване до 0,99 за долар.

Повечето стратегии са единодушни, че еврото ще понесе голям удар, ако Вашингтон наложи агресивни мита върху европейските стоки. Но въпреки че рисковете за поевтиняване на валутата остават, японската банка смята, че те „със сигурност са намалели“.

Според Дерек Халпени, ръководител на отдел „Валутни изследвания“ в MUFG, разминаването в траекториите на лихвените проценти в Европа и САЩ с възстановяването на европейската икономика ще засили привлекателността на общата валута. „Предвиждането на действията на Тръмп е изпълнено с рискове, но с напредването на годината смятаме, че цикличните сили ще излязат на преден план и икономиката на САЩ ще се забави, докато тази на еврозоната може да се стабилизира“, пише той в бележка.

Той прогнозира, че до края на годината еврото може да се укрепи до 1,08 щатски долара.

Капитал

✓ Защо повече държави не внасят електричество

Водите около Сингапур са пълни с танкери, контейнеровози, товарни кораби и малки риболовни лодки, които внасят в страната всичко от нефт до електроника. Има обаче една стока, която никой от тези кораби не пренася, а градът държава я иска - електричество. Малкият, богат остров се захранва основно чрез природен газ, който внася, въпреки ангажимента си до 2050 г. да намали въглеродните си емисии до нула. В Сингапур има твърде малко място за изграждане на собствени вятърни или соларни паркове. Затова плановете ѝ са да получава чиста енергия по друг начин - чрез дълги подводни кабели от съседните страни. Правителството вече е дало предварително одобрение за такива връзки с Камбоджа, Индонезия, Виетнам и дори Австралия, която се намира на около 4300 км. След десет години Сингапур иска да си набавя по този начин една трета от енергията, която консумира. В период на нарастващо геополитическо напрежение и търговски конфликти може да изглежда безумно да се разчита на други държави за електричество - вероятно най-важният ресурс за всяка съвременна икономика. И все пак някои държави правят точно това. Европейският съюз иска до 2030 г. всичките му страни членки да имат капацитет да внасят и изнасят електричество, равно на поне 15% от вътрешното им производство. Великобритания вече има подводни връзки с шест държави и изгражда още. Нови кабели в Африка като тези между Кения, Танзания и Етиопия правят възможно да се обменя повече енергия в региона. През ноември Бангладеш започна да купува електричество от Непал през индийската мрежа. Малайзия, Лаос, Сингапур и Тайланд също започнаха многостранна търговия. А Боливия, Колумбия, Еквадор и Перу със същата цел наскоро се договориха да задълбочат интеграцията на своите електроразпределителни мрежи.

Положителен заряд

Логиката зад подобни проекти е проста. Когато страните могат да внасят електричество в периоди на пиково търсене или понижено вътрешно производство, те могат да си спестят изграждането на в голяма степен излишен, а оттам и скъп резервен капацитет. Кабелите под Ламанша често пренасят енергия от Великобритания към Франция сутрин, тъй като на французите им трябва повече време за закуска, и в обратната посока следобед, когато британците включват електрическите кани, за да си направят чай. Разликата във времето от един час между двете страни също раздалечава пиковите в търсенето. Освен това търговията с електроенергия може да помогне на страните да намалят въглеродните емисии. Както вятърът, така и слънчевата светлина са непостоянни, затова мрежите, които разчитат много на тези източници, често в облачни или неветровити дни изпитват недостиг или пък имат излишък, когато слънцето грее силно, а вятърът е бурен. Свързането с други страни помага както за справяне с излишъците, така и с недостига. Държавите износители могат да продават

енергия, която иначе би била изгубена, а внасящите получават евтина и чиста енергия. Общите ползи от интеграцията на електропреносните мрежи в ЕС се оценяват на 34 млрд. евро годишно (35.5 млрд. долара) към 2021 г.

Въпреки това през 2023 г. страните по света са търгували помежду си едва 2.8% от глобално произведената електроенергия. Извън Европа обменът остава минимален и основно е ограничен до няколко големи хидроенергийни проекта, чиято енергия се прехвърля през близки граници - например от Парагвай в Бразилия или от Лаос в Тайланд. Преди пречката беше техническа: при преноса се губеше много енергия, поради което дългите разстояния бяха икономически неизгодни. Днес обаче кабелите с високоволтов постоянен ток са изключително ефективни. Проекти в Бразилия и Китай вече доказаха, че те са приложими за разстояния от хиляди километри. В основата на проблема обаче е геополитиката. Правителствата се опасават, че съседите им могат да прекъснат подаването на енергия към тяхната страна. Съгласуването и прилагането на правила за търговия с електроенергия изисква ефективни регулатори. А гражданите също имат притеснения - или че чужденците ще източват ценен национален ресурс, или обратното, че алчни чужди компании ще се възползват от местните потребители.

Събития с високо напрежение

Притесненията са разбираеми. В крайна сметка Европа плати скъпо за зависимостта си от руския газ след началото на войната в Украйна. Руският саботаж в Балтийско море също показва, че подводните кабели са уязвими към злонамерени чужди сили. Норвежците са недоволни, че цените на тока в страната скочиха заради недостиг на енергия от другата страна на протока Скагерак. А исландците се питат струва ли си да се наводняват непокътнати долини заради хидроенергийни проекти, ако цялата продукция от тях ще се изнася. Нови връзки между Индия и Пакистан, както и между Япония и Южна Корея биха донесли огромни ползи за всяка от страните, но заради взаимното недоверие те едва ли скоро ще станат реалност. По същия начин по-тясна свързаност между електрическите мрежи на Америка и Мексико би имала позитиви за двете страни, но "разногласията относно правилата на играта" са пречка, казва Исмаел Арсиниегас Руеда от тинк-танка RAND. Страхът, че други страни може да си присвоят ценен ресурс, изглежда, е допринесъл за решението на Малайзия да забрани износа на възобновяема енергия през 2021 г. (забраната беше отменена през 2023 г.). "Разбираемо, всяка страна се грижи за собствения си интерес", казва Юджийн То от Сингапурския регулатор на енергийния пазар.

Добрите примери

Въпреки че пречките са обезсърчаващи, на практика търговията с електроенергия обикновено се оказва много успешна. Вземете за пример най-стария "интерконектор" на Великобритания, който осигурява двупосочна връзка с други европейски страни: той пренася енергия между Великобритания и Франция от почти 40 години с минимални технически прекъсвания. Търговията продължи и по време на Brexit. Великобритания изгради още осем интерконектора с общ капацитет почти 10 GW, или приблизително една пета от пиковото ѝ потребление на енергия. Нейните регулатори искат почти да удвоят капацитета до 18 GW до 2032 г. През 2021 г. National Grid, фирмата, която притежава повечето интерконектори на Великобритания заедно с партньорски компании от съответните страни, изчисли, че настоящите и планираните връзки ще спестят на британските потребители 20 млрд. паунда (24.5 млрд. долара) до 2045 г. Инвеститорите също са обнадеждени. Първият интерконектор на Великобритания, изграден по сегашния регулаторен режим, който от 2019 г. свързва страната с Белгия, се оказа толкова печеливш през първите си пет години, че достигна законово определен таван и трябваше да върне 185 млн. паунда на потребителите. Това предизвика интереса на други инвеститори. Фирмата за управление на активи Meridiam финансира нов кабел между Великобритания и Германия. През тунела под Ламанша вече минават не само влакове, но и енергия. National Grid, чийто интерконектор с Дания е най-дългият в света (765 км), дори обмисля връзка между Великобритания и Америка. По-дългите разстояния означават по-високи начални разходи, но електрическите мрежи в двата края е по-малко вероятно да имат еднакви метеорологични условия или модели на потребление, което дава повече възможности за арбитраж, казва Ребека Седлър от National Grid. Едно от предимствата на британските интерконектори е, че дават гъвкавост в един несигурен свят. Свързаните мрежи имат различен енергиен микс. Франция разчита на ядрена енергия, докато в Норвегия водеща е хидроенергията. Това осигурява по-разнообразно и съответно по-надеждно електроснабдяване. Освен това Великобритания обикновено внася повече ток, отколкото изнася. Но когато Европа започна да намалява зависимостта си от руския газ, а някои ядрени централи във Франция спряха работа през 2022 г., общият поток се обърна и Великобритания временно стана нетен износител. С изграждането на все повече вятърни паркове в Северно море британските регулатори очакват страната да изнася големи количества енергия, което може да доведе до по-трайно обръщане на потока. Започват все по-амбициозни проекти, след като Европа показва потенциала на връзките на далечни разстояния. Между Гърция и Кипър се прокарва кабел, което е предизвикателна задача предвид

разстоянието от 900 км и дълбочината на Средиземно море. Някои системи пренасят само в една посока, като например предложеният кабел от Мароко до Великобритания. Компанията XLinks, която стои зад проекта, твърди, че комбинацията от вятър през нощта, слънце през деня и батерии, когато е необходимо, може да осигури както базова енергия, така и при пиково натоварване. Sun Cable, компанията, която се надява да свърже Австралия със Сингапур, предлага подобен модел на още по-голямо разстояние.

Друг вариант е изграждането на връзки от един и същ офшорен вятърен парк към повече от една страна. Това означава, че произведената енергия може да се изпраща към най-доходоносния пазар в даден момент, а кабелите могат да се използват като интерконектор при спокойно време. Първият такъв проект, в Балтийско море между Дания и Германия, вече работи. В Северно море има планирани още.

Електрони за мир

Европа е едновременно богата и необичайно интегрирана икономически. Тя разполага със силни регионални регулатори, които могат да разработват и прилагат правилата, необходими за свързването на националните електропреносни мрежи, които често работят на различни честоти и напрежения и при различни ценови режими. Високоволтовите кабели, необходими за тези връзки, поскъпнаха, тъй като множество проекти се конкурират за ограничените доставки. Но по принцип няма причина други части на света да не могат да се възползват по същия начин. Според изследователската компания за климата TransitionZero например страните от Югоизточна Азия могат да спестят 100 млрд. долара до 2040 г., ако изградят нова инфраструктура за свързаност, която да пренася 230 GW мощност. Западна Европа също така има стабилна геополитика. И това не е случайно. Европейските икономики са свързани помежду си от целенасоченото усилие да сложат край на конфликтите. Подобна взаимозависимост в търговията с електроенергия може да помогне да се подобрят отношенията между съседни държави и в други региони. Ако ли не, страховете от зависимост от един-единствен вносен кабел могат да бъдат решени чрез множество връзки, каквито Великобритания вече има, а Сингапур също планира. Както всеки вид търговия, продажбата на електроенергия отвъд държавните граници носи ползи на всички. Шокиращо е колко много държави пренебрегват този потенциал.

[Cross.bg](#)

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва"

- Тема: Каква реформа е необходима в образованието и какви са приоритетите; Гост - министър Красимир Вълчев
- Тема: След Съвета по сигурността - за геополитическите ходове и рисковете
- Тема: Напрежение в сръбския парламент - какво следва - на живо от Белград
- Тема: Цените и бойкотът - как ще се отрази и какви са прогнозите за основните продукти?

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

в. 24 часа - Погром в Сърбия!

в. Труд - Народът затлъстява, децата му също

в. Телеграф - Телеграф спаси живота на 10 души

Водещи заглавия на вътрешните страници

в. 24 часа - Европа ще се превърне в Българи, Българието също - с пари от Брюксел и нашия бюджет

в. 24 часа - 13 километра тунел спъва строеж на жп магистрала до морето

в. Труд - Последното голямо увеличение на заплати

в. Труд - Фалшиви машинки за пестене на ток заливат пазара

в. Телеграф - Властта обсъди четири хипотези за Украйна

в. Телеграф - Банковата сметка гълта двойна такса

Водещи интервюта

в. 24 часа - Петър Ганев: Има голям шанс това правителство да се задържи поне до приемането на еврото

в. Труд - Доктор Георги Стаменов, водещ експерт по репродуктивна медицина, пред „Труд news: Работа по проект за сурогатното майчинство

в. Телеграф - Проф. д-р Ирена Пейчева от Геологическия институт при БАН: България има сериозен интерес към критичните минерали

Водещи анализи

в. 24 часа - Какво му е лошото ма 8 март?

в. Труд - С лозунги от едни уж отминали времена тръгваме да борим Русия

в. Телеграф - Спомен за агнета

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.